

Benvinguts al gran aquari humà

Flaubert

Gustave Flaubert (1821-1880) va ser un enorme escriptor: a *Madame Bovary* va assentar la perfecció estilística com un *si-ne qua non* de la literatura; i molts escriptors el van seguir; d'altres encara es pensen que la literatura és cosa de bufar i fer ampolles. Però és una tècnica tan ben definida i normalitzada a través de les retòriques clàssiques –de la *Poètica* d'Aristòtil a Boileau, almenys–, que no resulta fàcil concebre-la fora dels paràmetres del bell i el bon estil. Plató ho tenia tan clar que considerava els escriptors germans de qualsevol artesà. ¿No ens queixaríem que un fuster ens fes una taula amb només dues potes i reclamariem que ens tornés els diners? Doncs hauria de passar el mateix amb els llibres: si estan ben compostos, amb períodes ben sonants i amb un argument ben lligat, llavors poden entrar en la definició del que és literatura. Si són un nyap, millor que no es publiquin, i menys encara que es llegeixin. No passa res: l'arxiu de la literatura clàssica és tan ampli, que a ningú no li faltarà mai cosa per llegir.

Per contra, en matèria d'amor i de dones, Flaubert no va ser tan escrupolós –o va practicar la llei del "políticament incorrecte"–. Va escriure un dia: "Les dones ho guarden tot per a elles mateixes. Mai s'hi aconsegueix una confiança total. A tot estirar, el que fan és deixar entreveure alguna cosa; i quan t'ho expliquen, ho fan amb tanta salsa que la carn no s'hi arriba a trobar". De vegades era molt amable. Referint-se a la seva amiga i gran escriptora George Sand, va dir: "Se l'havia de conèixer com jo la coneixia per adonar-se de tot el que hi havia de femení en aquest gran home; la immensa tendresa que s'amagava en aquell geni. Passarà a la història com una de les persones més il·lustres de França, i una glòria sense parió".

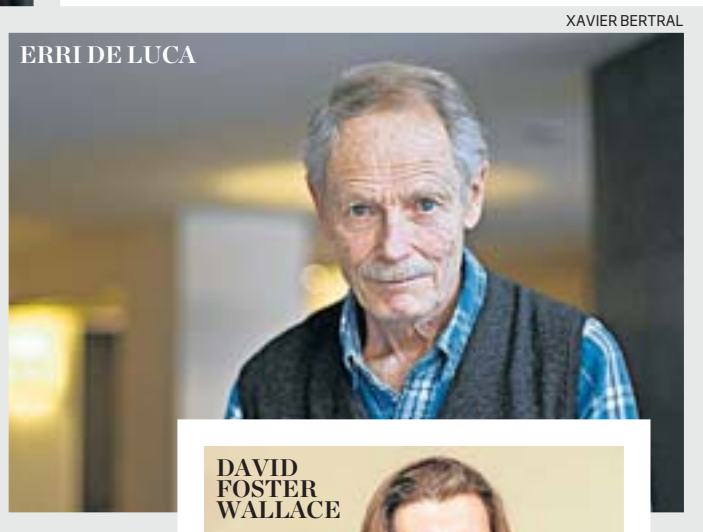
Quan es va començar a parlar del divorci a la França del segle XIX, va escriure: "Els que s'han casat han de viure junts tota la vida com a escarment per la ximpleria que van cometre en casar-se". I, de vegades, hi apunta l'ós de Normandia (així li deien), brutal i gran misogin: "Dius que estàs sense parella. A fe que em sembla una cosa molt sensata, perquè considero aquesta espècie força estúpida; la dona és un animal vulgar que l'home ha convertit en un ideal massa bonic". En canvi, tenia una idea caritativa –molt de l'època– sobre la prostitució: "Potser és una afició perversa, però m'agrada la prostitució per ella mateixa. Mai he estat capaç de veure, sota els fanals de gas, una d'aquestes dones escotades, sota la pluja, sense un ai al cor; igual que els hàbits dels monjos, amb un cordó de nusos, les prostitutes em fan pessigolles a l'ànima en no sé quins racons ascètics i profunds". La dels genis: una vida difícil de copsar amb un sol traç. ♦♦

WIKIPEDIA

DAVID VANN

ERRI DE LUCA

XAVIER BERTRAL

DAVID FOSTER WALLACE

ARA

"En les trinxeres quotidianes de l'existència adulta, els tòpics banals poden tenir una importància vital", va dir David F. Wallace

Pots nedar i tenir brànquies però no saber què és l'aigua

Envio a un amic un text en què rebato frases literals seves, tement que potser s'ofendrà, i no les sap reconèixer. És més, em diu que el text està molt bé i que hi està d'acord. Primer penso que em pren el pèl, després penso que no m'he sabut explicar i encara després penso en els peixos del famós discurs de David Foster Wallace.

Hi ha dos peixos joves que van nedant i es troben un peix més vell que neda en direcció contrària, els saluda amb el cap i diu: "Bon dia, nois. Com està l'aigua?". I els dos peixos joves continuen nedant una mica més, i al final l'un mira a l'altre i fa: "Què collons és, l'aigua?".

La dona que procura no voler res per si així obté alguna cosa

La Caitlin, una nena de dotze anys, va cada dia a l'aquari quan surt de l'escola. Espera que la mare passi a recollir-la tot observant els peixos. De gran vol ser ictiòloga. Entén millor el món dels peixos que el de les persones. Però és que l'aquari humà és tan estrany. La mare, per exemple, l'alerta: si elles s'acosten gaire al seu nou nòvio, aquest fugi-

rà. Si el que volen és un marit i un pare, haurien de fer veure que no ho volen. La nena diu que això no té cap sentit. "Tens raó –respon la mare–. No té solta ni volta. Benvinguda al món dels grans, d'aquí a poc a les vostres pantalles. Jo treballo per poder treballar més. Procuo no voler res per si així aconsegueixo alguna cosa. Em moro de gana per ser alhora menys i més. Intento ser lliure per estar sola. I res de tot això té solta ni volta. Aquesta part no te l'expliquen".

La Caitlin és la narradora de *L'aquari*, una novel·la de David Vann publicada per Edicions del Periscopi, amb traducció de Yannick Garcia i pròleg de Jordi Puntí. Encara hi estic submergida, en aquesta història d'una nena fascinada pels peixos i una mare capaç de viure sense futur. És la cosa més difícil de l'univers, viure sense futur.

La bellesa de les meduses i la flor que fa oblidar la mort

Un dia la Caitlin contempla les meduses: "Eren precioses i, si te les quedaves mirant prou estona, acabaves creient que estaven fetes únicament de bellesa". L'escena em transporta d'un cop de mar a un poema de l'admirat Erri De Luca: "Sé del cert que a la natura tot és vexació / vida adobada amb mort / fins

i tot la flor / però la flor em fa oblidar la certesa".

La traducció anterior és meva, amb l'ajut de l'amiga Valentina Pagnucci, però Lumen acaba de publicar la poesia completa del napolità, traduïda a l'espanyol per Fernando Valverde. El llibre es diu *Sólo ida* i és d'aquells volums que val la pena tenir sempre a mà. Perquè De Luca, autor compromès amb la llengua i amb la justícia, troba les paraules justes tan sovint que sembla mentida. És un narrador que flirteja amb la prosa poètica i un poeta que fa versos carregats de sentit.

Recupero del prestatge –quina il·lusió, quan busques un llibre subratllat i el trobes al seu lloc– *Els peixos no tanquen els ulls* (Bromera), també d'Erri de Luca. Aquí, com a *L'aquari* de David Vann, hi ha un punt de vista preadolescent: el del mateix De Luca quan tenia deu anys. I hi ha peixos: alguna nit la mare del nen que va ser el deixava sortir amb la barca del pescador, a viure i veure de primera mà aquell "ofici sense sort".

Com va explicar el nord-americà David Foster Wallace –tres anys abans de suïcidar-se– a la promoció de Kenyon College que es graduava el 2005, "el sentit immediat de la història dels peixos és només que les realitats més òbvies, ubiqües i importants sovint són les que més costen de veure i sobre les quals més ens costa parlar". ♦♦